

SMĚNEČNÉ RUKOJEMSTVÍ BLANKOSMĚNKA

Zuzana Dvořáková

Zajištění (utvrzení) směnečných závazků

- Obecné prostředky – smluvní pokuta, ručení
- Zajišťovací prostředky směnečného práva –
SMĚNEČNÉ RUKOJEMSTVÍ

Směnečné rukojemství

- Pojem
- Vysoká četnost v české praxi (zvýšení bonity směnky ?)
- Zásadní rozdíly mezi běžným ručením a rukojemstvím – chybí subsidiarita, formální akcesorita
- Rukojemství vždy jen za zaplacení směnky (ne za přijetí)

Možná limitace

- Limitace co do výše sumy
- Podmínky nepřípustné (aval má stejné postavení jako osoba, za kterou se zaručil)

Osoby směnečného rukojemství

- Aval (avalista, směnečný rukojmí)
 - třetí osoba
 - osoba na směnce již podepsaná
- Avalát
 - osoba, za kterou se aval zaručil
 - nelze aval sám za sebe

Prohlášení avala

- Umístění
 - Směnka (líc i rub)
 - Přívěsek
 - Opis

- Jazyk – prohlášení avala a jiných osob (indosanti, akceptant) se mohou odchýlit od jazyka směnky

Obsah prohlášení avala

- Podmínky nepřípustné
- Možná limitace jen do výše
- Doložka „bez protestu“, vlastní podpůrná adresa
- Podoby prohlášení
 - ▣ Úplné rukojemské prohlášení
 - ▣ Zkrácené prohlášení
 - ▣ Holý aval

Určení osoby avaláta

- Explicitně
- Nevyvratitelnou domněnkou v čl. I § 31 ZSŠ

„V prohlášení je třeba udat, za koho se přejímá. Není-li to udáno, platí, že se přejímá za výstavce.“

Směnka

Za tuto směnku zaplatte dne 17. 10. 2019

na řad Zbyňkovi Kadeřábkovi, nar. 30. 8. 1986, bytem Štefánikova 61, 61200 Brno

částku 150.000,-Kč (slovy: stopadesáttisíckorunčeských)

Směnečník: Jiří Kulhavý, nar. 1. 6. 1990, bytem Jabloňová 2, 664 48 Moravany

Acceptují: Kulhavý

V Brně dne 17. 10. 2018

Výstavce: Karel Urbánek, nar. 15. 3. 1948, bytem Zelná 8, 602 00 Brno

Karel Urbánek

Klára Medrá

jako směnečný rukojmí za Jiřího Kulhavého Vojtěch Směnka

Per aval Tomáš Drábek

Formulár směnky cizí s předtištěným avalem

_____	_____	_____	Zmenečné ručenie:
Miesto vystavenia zmenky	Dátum vystavenia zmenky (mesiac slovom)		
ZA TÚTO ZMENKU ZAPLATÍM "BEZ PROTESTU"			
_____	_____	_____	ako ručiteľ: _____ podpis ručiteľa
Komu (veriteľ)	Dátum splatnosti zmenky (mesiac slovom)	Miesto splatenia zmenky	
_____	_____	_____	
Suma slovom	_____		
<p>Svojim podpisom na tejto zmenke prejavuje dlžník (vystaviteľ) svoju vôľu byť viazaný týmto zmenkovým vzťahom a touto rozhodcovskou doložkou. Účastníci sa dohodli, že prípadné spory budú riešené v rozhodcovskom konaní (zrýchlene a bez osobnej účasti účastníkov) jedným rozhodcom ustanoveným "vybranou osobou" podľa § 6 ods. 3 zákona č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní, ktorou je spoločnosť Rozhodcovské konanie SR s.r.o., Žilinská 14, 811 05 Bratislava (www.rozh.sk) a to podľa pravidiel zverejnených v Obchodnom vestníku č. 96/2016, značka: O000260. Účastníci sa podrobia rozhodcovskému konaniu a rozhodnutiu.</p>			

Meno/názov, adresa a podpis dlžníka zo zmenky (vystaviteľa)			

Vzor směnky FinancieOnline.sk

<https://financieonline.sk/wp-content/uploads/2015/06/zmenka.jpg>

Účinky prohlášení rukojmího

- Směnečný rukojmí zavázán jako ten, za koho se zaručil (přímý vs. nepřímý dlužník)
- Závazek avala není subsidiární
- Formální akcesorita – čl. I § 32 ZSŠ

Námitkové postavení avala

- Aval může uplatnit pouze ty námitky, které se zakládají na jeho vlastních vztazích k majiteli směnky, nikoli ale na vztazích avaláta k majiteli směnky
- Argument a fortiori k čl. I § 32 ZSŠ – nevadí-li materiální vady u avaláta, tím spíše nemůže aval namítnout nedostatky „nižšího druhu“
- Vymínění uplatnění námitek ve směnečné smlouvě
- NE: námitka, že bylo placeno avalátem; námitka započtení avalátem

Směnečný rukojmí nemůže uplatnit proti směnečnému platebnímu rozkazu námitky, které se zakládají pouze na vztahu remitenta a akceptanta (popř. výstavce), nýbrž může uplatnit námitky, které se zakládají na jeho vlastním vztahu k remitentovi.

NS ze dne 24. 6. 2009, sp. zn. 29 Cdo
3627/2007

NS ze dne 24. 4. 2007, sp. zn. 29 Odo
1379/2006

Avalátem z donucení

Výstavce řádně vystaví směnku opatřenou rektadoložkou, směnka není při emisi avalována, o jejím avalování ani žádný z účastníků neuvažuje. Mezi stranami dojde ke sporu o oprávněnosti směnkou utvrzené pohledávky, remitent ve snaze předejít případným kauzálním námitkám nechá směnku avalovat nastrčenou spřátelenou osobou.

Výstavce odmítne směnku vyplatit, remitent se proto obrátí na „nastrčeného avala“, který směnku bez námitek zaplatí, a následně vede vlastní regres vůči výstavci.

J. Kotásek. Zákon směnečná a šekový. Komentář. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 196.

J. Kotásek. Avalátem z donucení. Obchodní právo. 2016, č. 11

Jednatel společnosti avalem za obchodní společnost

Podepsal-li druhý žalovaný kupní smlouvu, jejíž součástí byla i směnečná dohoda mezi žalobcem a první žalovanou, jako jednatel první žalované, následně zajišťovací směnku avaloval a netvrdil, že se žalobcem uzavřel směnečnou dohodu jiného obsahu, nemá Nejvyšší soud pochyb o tom, že převzal se souhlasem žalobce směnečné rukojemství za stejných podmínek, za jakých převzala první žalovaná závazek ze směnky. Přísluší mu tedy kauzální námitka zániku zajištěného závazku z jeho vlastního vztahu se žalobcem.

NS ze dne 30.6.2009, sp. zn. 29 Cdo 3727/2007

Postavení avala při zaplacení směnky

□ **Směnečný regres** – čl. I § 32 odst. 3 ZSŠ

Zaplatí-li směnečný rukojmí směnku, nabývá práv ze směnky proti tomu, za koho se zaručil, a proti všem, kdož jsou této osobě směnečně zavázáni.

□ **Občanskoprávní regres**

Směnečný rukojmí, který zaplatil směnku, nenabývá práv ze směnky vůči dalším rukojmím, zaručivším se za téhož dlužníka (výstavce vlastní směnky).

Vnitřní vztah mezi takovými směnečnými rukojmími, jenž nemá povahu vztahu směnečného, se řídí pravidly určenými ustanovením § 511 odst. 2 a 3 obč. zák.

Rozsudek NS ze dne 31. 5. 2016, sp. zn. 29 Cdo 2653/2015

Neoprávněná změna textu směnky

Čl. I § 69 ZSŠ

Byl-li změněn text směnky, jsou ti, kdož se podepsali na směnku po této změně, zavázáni podle změněného textu; ti, kdož se podepsali dříve, jsou zavázáni podle textu původního.

Příklad zásahu do textu platné směnky

Výstavce emituje vlastní směnku znějící na částku 1.000,-Kč. Remitent směnku převede indosamentem na I1 a ten dále na I2. Majitel I2 s cílem opatřit si prodejem směnky vyšší částku zfalšuje údaj směnečné sumy na 10.000,-Kč a směnku převede na I3 a ten dále na I4.

Blankosměnka

Čl. I § 10 ZSŠ

Nebyla-li směnka, která byla při vydání neúplná, vyplněna tak, jak bylo ujednání, nemůže se namítat majiteli směnky, že tato ujednání nebyla dodržena, ledaže majitel směnky ve zlé víře anebo se při nabývání směnky provinil hrubou nedbalostí.

Charakteristické znaky blankosměnky

- podepsaná listina
- listina je určena za směnka
- neúplnost je záměrem účastníků
- sjednání směnečného vyplňovacího práva

Směnečné vyplňovací právo

- Dohoda – písemná, ústní, konkludentní forma (viz rozsudek NS ze dne 17.12.2008, č.j. 29 Odo 1621/2006 – existence písemné a ústní formy vedle sebe)
- převoditelné, zděditelné, neodvolatelné právo
- povaha – zmocnění, kreační oprávnění, právo sui generis

Promlčení směnečného vyplňovacího práva

- Judikatura – směnečné vyplňovací oprávnění se nepromlčuje (VS Praha 9 Cmo 274/2004, NS 29 Cdo 1181/2009)
- Argumenty – akcesorická povaha, vyplňovací oprávnění není právem vymahatelným u soudu
- Praxe – doplnění zajištění blankosměnky až poté, co se zajišťovaný dluh promlčí
- Zahraničí
- Možné východisko – doplnění blankosměnky v rozporu s dobrými mravy/poctivost

Protismluvní doplnění blankosměnky

- Protismluvní doplnění blankosměnky nevede k neplatnosti směnky
- Námitka protismluvního doplnění blankosměnky
- Rozpor s dohodou v kvalitativních/kvantitativních údajích

- Čl. I § 10 ZSŠ – zlá víra, hrubá nedbalost
- Informační doložky na blankosměnce

Umoření blankosměnky

- Blankosměnku lze umořit jako prostou listinu (MS v Praze, 24 Co 210/2003)
- ??? Další osud směnečného vyplňovacího práva
 - Zánik společně se ztrátou/zničením blankosměnky, neobnovuje se – zahraničí – umořovací řízení chrání pouze dlužníka před případným zneužitím blankosměnky
 - Vyplňovací právo lze realizovat i po umoření – nezaniká/obnovuje se

Účinky doplnění blankosměnky

- Ex tunc – zpětně ke dni vystavení blankosměnky

Blankosměnka se stává směnkou (za předpokladu, že listina po vyplnění bílých míst má kvalitu směnky) až vyplněním, odtud teprve vznikají práva směnečná, a to se zpětnými účinky (ex tunc).

Doplněním listiny na formálně platnou směnkou, stávají se se zpětnou účinností (ex tunc) podpisy rukojmích na listině podpisy na směnce a tedy je nutno na listinu i na účinnost podpisů všech dlužníků, avalisty z toho nevyjímajíce, pohlížet tak, jako by daná listina byla bývala již od počátku, tedy rozumějme od data uvedeného na listině jako den jejího vystavení, vydána v plné podobě. Sama okolnost, kdy k vyplnění blankosměnky došlo, však pro tuto zpětnou účinnost vyplnění blankosměnky a její přeměny na směnkou úplnou významná nijak není. Proto ustanovení čl. I. § 10 zákona směnečného a šekového hovoří o směnkách vydaných původně jako nevyplněné, protože kdyby nebylo tohoto zpětného účinku, nebylo by možné před vyplněním označit takovou listinu za směnkou vůbec. Nebylo-li by tohoto zpětného účinku, neměly by blankosměnky vůbec smysl, protože by osoby, které podepsaly listinu před vyplněním, nemohly být vůbec směnečnými dlužníky. Smysl by pak postrádalo také rukojemské prohlášení na blankosměnce.

NS ze dne 9. 12. 2015, sp. zn. 31 Cdo 4087/2013

K neúplnosti blankosměnky

Jestliže výstavce a směnečný rukojmí podepsali blankosměnku, ve které nebyly vyplněny údaje směnečné sumy, data splatnosti a data vystavení, přičemž písemná dohoda o vyplňovacím právu výslovně upravovala pouze podmínky pro vyplnění údajů směnečné sumy a data splatnosti, a remitentovi ji předali, platí, že mu konkludentně udělili právo blankosměnku doplnit i ohledně data vystavení.

**Rozsudek NS ze dne 17.12.2008,
č.j. 29 Odo 1621/2006**

K vyplnění blankosměnky

Pouze ze skutečnosti, že při vydání blankosměnky byly zúčastněnými stranami výslovně upraveny podmínky, za nichž mají být na blankosměnce vyplněny jen některé z chybějících údajů, ještě nelze bez dalšího usuzovat na to, že vyplňovací právo nebylo sjednáno i ohledně dalších (na směnce dosud nevyplněných údajů)

**Rozsudek NS ze dne 19.12.2013,
č.j. 29 Cdo 1541/2011**

*Vyplňovací právo vzniká dohodou, uzavřenou mezi osobou podepsanou na blankosměnce a osobou, které byla blankosměnka vydána (tj. majitelem listiny). Tímto ujednáním je vymezen obsah vyplňovacího práva (tj. určeno, kdy a jakým způsobem může jeho nositel chybějící údaje do blankosměnky doplnit). **Dohoda nemusí mít písemnou formu (postačí, je-li uzavřena ústně, případně jen konkludentně) a její obsah může být zachycen i jen v jednostranném prohlášení, které pak slouží jako doklad o udělení vyplňovacího práva a jeho rozsahu. Při převodu (nebo přechodu) blankosměnky na jinou osobu právo vyplnit blankosměnku přechází na nabyvatele listiny, aniž by bylo nutné ohledně něj uzavírat smlouvu o postoupení pohledávky nebo smlouvu obdobnou, přičemž obsah vyplňovacího práva se bez dalšího (tj. pouze v důsledku převodu či přechodu blankosměnky na jinou osobu) změnit nemůže. I po převodu (nebo přechodu) blankosměnky na jinou osobu je tak pro vyplnění chybějících údajů nadále určující pouze obsah uzavřené dohody o vyplnění.***

Rozsudek NS sp.zn. 29 Cdo 2605/2007, ze dne 22.4.2009

Dlužníci, kteří se podepsali na blankosměnku před jejím doplněním, stávají se vyplnění směnky směnečnými dlužníky s účinky ex tunc od vydání listiny. Dohoda o vyplnění blankosměnky podle čl. I § 10 zákona směnečného a šekového nemá stanovenou žádnou formu. Nedostatek takové dohody musí prokázat ten, kdo je na směnce podepsán. Podepíše-li blankosměnku osoba, která prokazatelně uzavřela smlouvu o vyplnění směnky s nabyvatelem směnky také jako zástupce jiného účastníka směnečného vztahu, je nutno nejméně neformální dohodu o vyplnění směnky považovat za prokázanou rovněž mezi tímto podepsaným a prvním majitelem listiny.

**Rozsudek Vrchního soudu v Praze sp. zn. 5 Cmo 556/2000,
ze dne 20. 1. 2001**

Děkuji za pozornost

Tato prezentace vychází z prezentací doc. JUDr. Josefa Kotáska
Ph.D. „**Směnečné rukojmství**“ a „**Námitkové postavení
směnečných dlužníků**“